

A TANTÁRGY ADATLAPJA

A kognitív tudomány filozófiája

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Pszichológia és Neveléstudományok Kar
1.3. Intézet	Alkalmazott Pszichológia Intézet
1.4. Szakterület	Pszichológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Pszichológia – magyar nyelven
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		A kognitív tudomány filozófiája				A tantárgy kódja		PLX 00011			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus								
2.4. Tanulmányi év		1	2.5. Félév		1	2.6. Értékelés módja		K	2.7. Tantárgy típusa		DS

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					33 óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					1
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					33
3.8. A félév összóraszám					75
3.9. Kreditszám					3

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadásokon való aktív részvételnek előfeltétele, az egyes témákhoz megadott könyvszet elolvasása.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Az szemináriumokon való aktív részvételnek előfeltétele, a témákhoz megadott könyvszet elolvasása.

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	(Cfet1) A pszichológia alapfogalmainak alkalmazása annak érdekében, hogy felismerjük a kliensek szükségleteit, tisztázzuk a feladatokat és a kereteket, valamint meghatározzuk a közös célokat a pszichológus–ügyfél kapcsolatban, szupervízió mellett. (Az ügyfelek lehetnek egyének, csoportok, szervezetek, közösségek vagy társadalmak különböző helyzetekben.) (Cfet8) Kreatív és innovatív szakmai hozzáállás kialakítása a pszichológiában, amely a folyamatos kritikai reflexióra és empirikus bizonyítékokra épülő gyakorlati munkán alapul. Ide tartozik a képesség kreatív kutatások alkalmazására és végzésére is, amelyek a gyakorlat fejlesztését és a pszichológiai folyamatok jobb megértését szolgálják, szupervízió alatt.
Transzverzális kompetenciák	(CF3) Élethosszig tartó tanulási módszerek alkalmazása a folyamatos szakmai fejlődés érdekében, a tudás, készségek és kompetenciák bővítésével és fenntartásával. (CF4) Kreatív és innovatív hozzáállás kialakítása a pszichológiában, kritikai reflexióra és kutatási eredményekre épülő gyakorlat révén. (CF6) Érzékenység fejlesztése az egyéni és kulturális különbségek iránt, azok felismerése és tiszteletben tartása a szakmai munkában.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató: - elmagyarázza a pszichológia és a kognitív tudományok alapelveit a mindennapi szakmai gyakorlatban, - azonosítja az elme- és kogníciófilozófia főbb paradigmáit és elméleteit (komputacionalizmus, konnekcionizmus, megtestesült megismerés), amelyek a pszichés folyamatok megértéséhez relevánsak, - logikusan és összefüggően bemutatja az észlelés, a fogalomalkotás, az érzelmek és a társas kogníció elméleti modelljeit a kortárs megközelítések alapján, - megfelelően elhelyezi a „megtestesült elme” (embodied mind) pszichológiai elméleteit a tudományterület uralkodó paradigmáiban, amikor szakirodalmi elemzést készít, - megkülönbözteti a kognitív tudományok kutatásában alkalmazott főbb módszertanokat, valamint azok következményeit a pszichológiai folyamatok megértésére.
Képességek	A hallgató: - a pszichológiai terminológiát és a kognitív tudományok fogalmait az ügyfélként megjelenő különböző társadalmi-szakmai csoportokkal való kommunikáció során megfelelően alkalmazza, - kritikusan elemzi a tudományos szakirodalom információit az elme- és kogníciófilozófia területéről, amikor szakmai gyakorlatát megalapozza, - a megtestesült, kiterjesztett és kulturális kognícióról tanult elméletekhez kapcsolódó kutatási kérdéseket fogalmaz meg, amikor kutatási tervet dolgoz ki, szupervízió mellett, - élethosszig tartó tanulási stratégiákat alkalmaz, felismerve a fejlődési szükségleteket és új lehetőségeket a kognitív tudományok területén, - széles körű forrásokat és médiumokat vizsgál és elemz a kognitív tudományok filozófiájából, hogy azokat a pszichológiai munkában hasznosítsa.

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Felelősség és önállóság	A hallgató: - nyitott, intellektuális kíváncsiságra épülő attitűddel közelít az emberi pszichés rendszer és a személyiség vizsgálatához a kognitív tudományok szemszögéből, - következetesen alkalmazza a diagnosztikai és beavatkozási folyamatok tervezéséhez szükséges normákat, standardokat és módszertanokat a kognitív folyamatok megértése alapján, - élő érdeklődést mutat a tudományos igényesség iránt a pszichológiai problémák kreatív-innovatív kutatási megközelítésében, - folyamatos és tudatos önkontrollt gyakorol a tanulási motivációival kapcsolatban, saját szakmai és személyes fejlődési céljaihoz igazodva az élethosszig tartó tanulás keretében, - képes megkülönböztetni a tudományosan igazolt ismereteket a közvélekedésből származó információktól a pszichológus-ügyfél kapcsolatban.
--------------------------------	---

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Képesség az alapvető pszichopedagógiai ismeretek alkalmazására különböző helyzetekben, beleértve az érzelmi és viselkedési zavarok kontextusát.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	Képesség az oktatás területén alapvető fogalmak, elméletek és módszerek megértésére. Képesség a szakmai ismeretek alkalmazására a tanítási tevékenységek tervezésében és megvalósításában. Képesség kreatív és rugalmas megoldások kidolgozására az oktatási folyamat optimalizálása érdekében. Képesség kritikus gondolkodásra, felelősségvállalásra és önállóságra a szakmai tevékenység során.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezetés az elme és a kogníció filozófiájába	Előadás	
A komputacionalizmus és filozófiai kritikái	Előadás, vetítés, vita	
A konnekcionizmus	Előadás, vetítés	
A testi elme/megismerés (embodied mind/cognition) kutatási programja	Előadás, problematizálás	
Az észlelés hagyományos elmélete és empirikus cáfolatai	Előadás, vetítés	
Cselekvő észlelés	Előadás, vetítés, vita	
Prediktív elme/agy	Előadás, vetítés, vita	
Megtestesült fogalomalkotás: szituált szimuláció és fogalmi metaforák	Előadás, vetítés, problematizálás	
Megtestesült nyelvi megértés	Előadás, vita	
Megtestesült érzelmek	Előadás, vetítés	
Társas megismerés: elmélet-elmélet és szimuláció-elmélet	Előadás, problematizálás	
Megtestesült társas megismerés	Előadás, vetítés, vita	
Kiterjesztett kogníció	Előadás, vetítés, problematizálás	
Kulturális kogníció	Előadás, vetítés, vita	
Könyvészet: Ambrus, G., Demeter, T., Forrai, G., Tözsér, J. (szerk.): <i>Elmefilozófia. Szöveggyűjtemény</i>, L'Harmattan, Budapest, 2008. Clark, A., <i>A megismerés építőkövei. Filozófia, megismeréstudomány és a párhuzamos megosztott feldolgozás</i>, Osiris, Bp., 1999. Clark, A., <i>Mindware: An Introduction to the Philosophy of Cognitive Science</i>, Oxford University Press, New York, 2001. Damasio, A., <i>Descartes tévedése</i>, AduPrint, Bp., 1996. Dennett, D., <i>Micsoda elmék</i>, Kulturtrade Kiadó, Bp., 1996. Gallagher, S. – Zahavi, D., <i>A Fenomenológiai Elme: Bevezetés az elmefilozófiába és a kognitív tudományba</i>, Lélekben Otthon, Budapest, 2008.		

Kondor Zsuzsanna (szerk.): <i>A megtestesült elme. Fókuszban a test</i> , Akadémiai Kiadó, Bp., 2022. Pléh, Cs. (szerk.), <i>Kognitív tudomány</i> , Osiris, Bp., 1996. Pléh, Cs., <i>Bevezetés a megismeréstudományba</i> , Typotex, Bp., 1998. Shapiro, L. (ed.), <i>The Routledge Handbook of Embodied Cognition</i> , Routledge, New York, 2014. Tomasello, M., <i>Gondolkodás és kultúra</i> , Osiris, Bp., 2002. Varela, F., Thompson, E., Rosch, E., <i>The Embodied Mind. Cognitive Science and Human Experience</i> , Cambridge, MA, MIT Press, 2017 (1991).		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Tözsér, in Ambrus et al. 2008., 56-66; Gallagher-Zahavi, 2008, 5-10.	Szövegelemzés	
Komputacionalizmus: Clark, 1999, 21-61; (Clark, 2001, 7-42;) Filozófiai kritikák: Searle in Pléh (szerk.).	Szövegelemzés, vita	
Clark, 1999, 44-61; (Clark, 2001, 62-83);	Szövegelemzés, vita	
Kampis, 2002, 36-41; Szigeti, 2002/2011, 56-68; (Wilson-Foglia, 2017.)	Szövegelemzés, vita	
Szigeti, 2013, 21-26;	Szövegelemzés, vita	
Gallagher-Zahavi, 2008, 92-98. (Clark, 2001, 84-95).	Szövegelemzés, vita	
Clark, 2019.	Szövegelemzés, vetítés, vita	
Szigeti, 2013, 26-28;	Szövegelemzés, vita	
Szokolszky.	Szövegelemzés, vita	
Damasio, 1996, 7-8. fejezet.	Szövegelemzés, vita	
Szigeti, 2011, 71-79.	Szövegelemzés, problematizálás, vita	
Gallagher-Zahavi, 2008, 171-177, 181- 183; Szigeti, 2011, 89-106;	Szövegelemzés, vetítés, vita	
Dennett, 137-149.	Szövegelemzés, vita	
Tomasello, 9-20.	Szövegelemzés, vetítés, vita	
Könyvészet: Clark, A., „Perception as Controlled Hallucination. Predictive Processing and the Nature of Conscious Experience”. <i>Edge</i> , 06. 06. 2019. https://www.edge.org/conversation/andy_clark-perception-as-controlled-hallucination?fbclid=IwAR11wah32nCxiB-ssWayreRmMp4763khzOMUzX1BZz-yXuQhRhe7bq3uljI Kampis, Gy., „A gondolkodó test”, <i>Magyar Tudomány</i> , 2002/1, 33-41. http://www.matud.iif.hu/2002-01.pdf Szigeti, A., „A tudatosság – rejtély vagy képesség? Az analitikus elmefilozófia és a kognitív tudomány találkozása a fenomenológiával”, <i>Kellék</i> , 2002/22, 81-122. In: <i>A testet öltött másik. i. m.</i> , 7-70. Szigeti, A., „Megtestesült interszubjektivitás”, In: <i>A testet öltött másik. i. m.</i> , 71-106. Szigeti, A.: <i>A testet öltött másik. Kortárs fenomenológiai tanulmányok</i> , Pro Philosophia, Kolozsvár, 2011. https://www.prophilosophia.ro/assets/files/kiado/muhely/szigeti-attila-a-testet-oltott-masik-belso.pdf Szigeti, A., „Testiség az észlelésben és a fogalomalkotásban”, <i>Erdélyi Múzeum</i> , 2013/2, 21-29. https://eda.eme.ro/bitstream/handle/10598/29345/EME_EM_2013-2_003_SzigetiAttila_TestisegEszlelesbenEsFogalomalkotasban.pdf?sequence=1&isAllowed=y Szokolszky, Á.: „Nyelvi megértés az „embodiment” nézőpontja szempontjából”, https://www.academia.edu/10082535/Nyelvi_meg%C3%A9rt%C3%A9s_az_embodiment_n%C3%A9z%C5%91pontja_szempontj%C3%A1b%C3%B3l Wilson, Robert A. – Foglia, Lucia, „Embodied Cognition”, <i>The Stanford Encyclopedia of Philosophy</i> (Spring 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = https://plato.stanford.edu/archives/spr2017/entries/embodied-cognition/		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A javasolt kurzus- és szemináriumtémák a szakterület alap- és alkalmazott kutatásának időszerű kérdéseit érintik, és e tantárgy keretében való megközelítésük a szakterületi szakirodalom legfrissebb eredményein alapul. Emellett a tantárgy tematikája lefedi azokat a főbb fogalmakat, amelyek relevánsak a munkaerőpiacon megkövetelt alkalmazások, valamint a szakmai közösség standardjai szempontjából.
--

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az átadott ismeretanyag elsajátítása	Félév végi, szóbeli vizsga	70%

10.5 Szeminárium / Labor	Nyilvános szövegértelmezés vállalása, szövegértelmezésekben, vitákban való aktív részvétel	Szemináriumi szöveg bemutatásának nyilvános kiértékelése	30%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
- A kurzusok, szemináriumok 100 %-án való kötelező részvétel, minimum egy szemináriumi szöveg bemutatása a félév folyamán - A szövegértelmezésekben, vitákban való aktív részvételpanasz képezi. Ez érvényes a végső jegy kiszámításában szereplő valamennyi tételre (félévi vagy pótvizsga, parciális vizsga, félévi szemináriumi feladatok, projektek). - A plagizált, másolt, egyező félévi dolgozatok leadása esetén a hallgató (mindegyik érintett fél) 1-es osztályzatot kap. A vizsgázás közben történő együttműködést, másolást, csalást a vizsgáról való azonnali kizárás követi, 1-es osztályzattal.			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja
---	--

Kitöltés időpontja:
2025. április 30

Előadás felelőse:
dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus

Szeminárium felelőse:
dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. május 5

Intézetigazgató:
Dr Kotta Ibolya docens

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.